گزارش «شرق» از چگونگی روند رسیدگی به پرونده تخلف قضات

محرمانه‌بودن رسیدگی به تخلف قضات یک عیب است

نسترن فرخه: افرادی که مجریان عدالت هستند اما امکان دارد مرتکب جرم یا تخلف شـوند؛ موضوعی که بارها از سـوی مسئولان قوه قضائیه به آن اشاره شده و در بهمن ۹۶ هم رئیس قوه قضائیه خطاب به رؤسای کل دادگستری‌های سراسر کشور گفته بود به همه افراد زیرمجموعه خود هشدار بدهید هیچ‌گونه فسادی از سـوی بنده و دستگاه‌های نظارتی تحمل نخواهد شد و در آینده طبق برنامه‌ای خاص، آرای دادگاه عالی صلاحیت قضات پس از تأیید در دادگاه عالی تجدید نظر و تأیید رئیـس قوه قضائیه همراه با نام و تصویر قضات متخلف در رسـانه‌ها منتشـر خواهد شد و در اردیبهشت سال قبل هم سخنگوی قوه قضائیه وقت با اشـاره به برخـورد با تخلفات در قـوه قضائیه گفتـه بود دسـتگیری ۱۶۱ وکیل و کارشـناس دادگسـتری، بیش از ۲۰۰ نفر از پرسنل متخلف بخش‌های مختلف قـوه قضائیه و تعدادی از سردفتران اسناد رسمی ازجمله اقدامات دستگاه قضا بوده است.

این در حالی اسـت که طبق اظهارات بابک پاک‌نیا، وکیل پایه‌یک دادگستری عضـو کانون وکلای مرکـز، در پرونده‌های امنیتی تخلفات بیشـتر رخ می‌دهد؛ دلیلـش هم این اسـت که نظـارت از سـوی وکلا کمتر اتفـاق می‌افتد. وقتی می‌بینیـم در پرونده‌های امنیتی فقـط وکیل تبصره ۴۸ برای فـرد وجود دارد و مـردم در خیلـی مواقع ترجیح می‌دهنـد اصلا وکیل تبصره چهل‌وهشـتی نگیرنـد، پرونده در مرحله دادسـرا اصولا بدون وکیل جلـو می‌آید و وقتی به مرحلـه دادگاه این پرونده‌ها مراجعـه می‌کنیم، می‌بینیـم تخلفات عدیده‌ای وجود دارد.

همچنیـن با وجود تأکیدات مسـئولان قـوه قضائیه بر شـفافیت، همچون صحبت‌های رئیس وقت قوه قضائیه در سال ۹۹ مبنی بر اینکه هرچه بیشتر به شـفافیت توجه شود زمینه‌های فساد را از بین می‌برد و هیچ منطقه ممنوعه‌ای در قوه قضائیه نداریم، اما برخی از وکلا به عدم شـفافیت رسیدگی به تخلفات قضات اذعان دارند که پاک‌نیا نیز در بخشـی از صحبت‌های خود می‌گوید: روند پرونده‌های شـکایت از قضات شفاف نیسـت و یکی از ایرادها هم همین است که رسـیدگی در دادسـرای قضات به صورت محرمانه انجام می‌شـود. حتی اگر قاضی محکوم شـود و این محکومیت هم اعمال شـود، در خیلی از موارد متأسفانه آرایی که صادر می‌شود در اختیار حتی آن کسی که شکایت کرده هم قرار نمی‌گیرد.

رفتار قاضی گاهی جرم و گاهی تخلف است

بابک پاک‌نیا، وکیل پایه‌یک دادگسـتری عضو کانون وکلای مرکز، در رابطه با تخلف قضـات در روند اقدام قانونی و عمده تخلف‌های این گروه به «شـرق» می‌گویـد: ببینید ما نمی‌توانیم بگوییم عمده تخلف‌ها به‌طور مشـخص در چه نوع پرونده حقوقی و کیفری وجود دارد و به این شـکل نمی‌توان چیزی گفت. در واقع تخلفات گسـترده اسـت، اما نمی‌توان به این شـکل تقسیم‌بندی کرد که برای شـکایت از قضات باید اشخاص به دادسـرای انتظامی قضات بروند. تخلفاتـی که صـورت می‌گیرد و آن رفتاری که از طرف قاضی انجام می‌شـود دو دسـته است که گاهی رفتار قاضی جرم است و گاهی هم جرم نیست، بلکه تخلف انتظامی اسـت. بنابراین اول باید برای آن تفاوت قائل شد؛ آنجا که رفتار قاضـی جرم تلقی می‌شـود و آنجا که یک تخلف انتظامی اسـت. حال امکان دارد رفتـاری هم یک تخلف انتظامی باشـد و هم جرم. اما بسـیاری از مواقع می‌بینید مثلا یک قاضی با الفاظی نامناسـب مثلا صدایش را بالا می‌برد و سـر اصحاب پرونده داد می‌زند و خارج از شأن قضاوت رفتار می‌کند که اینها تخلف انتظامی اسـت؛ چون قاضی حق ندارد موقعی که به پرونده رسیدگی می‌کند، سر اشخاص داد بزند. بااین‌حال، امکان دارد این رفتار در قالب توهین باشد؛ مثلا اگر قاضی فقط در حد تندخویی رفتار کرده باشد تخلف است و جرم نیست، اما یـک موقع قاضی از الفاظی برای متهم و طرف دعوا اسـتفاده می‌کند که آنجا نه‌تنها یک تخلف انتظامی اسـت، بلکه جـرم هم خواهد بود. این وکیل اضافه می‌کند: مرجع انتظامی فقط به مسـائل تخلفات رسیدگی می‌کند. در مواقعی رفتار قاضی علاوه بر اینکه تخلف است، طبق قانون جرم نیز هست؛ مثلا قاضی متهم را روانه سـلول انفرادی می‌کند یا بدون اینکه ضوابط و مقررات را رعایت کند، قرار بازداشت موقت صادر می‌کند. وقتی به قوانین نگاه می‌کنیم، می‌بینیم یک عنوان مجرمانه‌ای به نام بازداشـت غیرقانونی وجود دارد که این کار اگر از طرف قضات صورت بگیرد، نه‌تنها تخلف است، بلکه مجازات کیفری هم دارد؛ یعنی می‌توان به دادسرای انتظامی قضات رفت و از قاضی شکایت کرد که این قاضی رفتار مخالف قانون داشـته و برخلاف مقررات بوده و دادسرای انتظامی قضات هم رسـیدگی می‌کند، حتی امکان دارد آن قاضی معلق یا توبیخ شود. همچنین این موضوع انواع و اقسـام دارد؛ حتی بعضـی از پرونده‌های تخلف انتظامـی داریم که نهایتا منجـر به انفصال موقت یا انفصال دائم از مشـاغل دولتی را شامل می‌شود.

پاک‌نیـا ادامـه می‌دهد: مثلا بازداشـت غیرقانونـی و اعمال نظر از سـوی غرض‌ورزی شـخصی علاوه بر اینکه تخلف اسـت، جرم هم محسوب می‌شود؛ یعنی شـما می‌توانید به دادسـرای کارکنـان دولت بروید و علیـه آن از قاضی شـکایت کنید، مرجع قضائی هم رسـیدگی می‌کند و طبق قانون همان قاضی ممکن است مجازات شود.. البته قبل آن باید از سمت قضائی تعلیق شود؛ یعنی اول تعلیق می‌شـود، بعد به موضوع رسیدگی می‌کنند و حتی امکان دارد حکم حبس هم برای او صادر شـود، در کنار اینها اگر شخصی مدعی باشد که از عمل قاضی خسارت دیده، برای مثال در صدور رأی اشتباه کرده است، خود این به دو دسته تقسیم می‌شود؛ اگر اشتباه قاضی یک اشتباه فاحش باشد، خسارت را باید خودش پرداخت کند، اما مثلا اگر قاضی هم اشتباه کرده ولی یک اشتباه متعارف بوده و تلاشش را کرده ولی به هر حال در تشخیص موضوع اشتباه کرده و دستور یا رأی خلاف قانون صادر کرده، اینجا از بیت‌المال خسـارت پرداخت می‌شـود. پس در صورتی که به موجب تشـخیص قاضی، شـخصی بازداشـت شود و به زندان برود که به دلیل خسـارت بزرگی نباشد، دولت جبران خسارت می‌کند، اما اگر خسارت عمد یا سنگین باشد، خود قاضی باید جبران کند.

در پرونده‌های تبصره ۴۸ تخلف بیشتر است

وکیل پایه‌یک دادگسـتری می‌گوید: چیز دیگری که وجود دارد، این است که اگر بخواهیم خیلی ریزتر شـویم، متأسفانه در پرونده‌های امنیتی تخلفات بیشتر رخ می‌دهد دلیلش هم این اسـت که نظارت از سوی وکلا کمتر اتفاق می‌افتد. وقتی می‌بینیم در پرونده‌های امنیتی فقط وکیل تبصره ۴۸ برای فرد وجود دارد و مردم در خیلی مواقع ترجیح می‌دهند اصلا وکیل تبصره چهل‌وهشتی نگیرند، پرونده در مرحله دادسـرا اصولا بدون وکیل جلو می‌آید و ما وقتی خودمان به مرحلـه دادگاه این پرونده‌ها مراجعه می‌کنیـم، می‌بینیم تخلفاتی وجود دارد؛ مثلا در باب تفهیم اتهام و ادله، عملا ادله متهم به خوبی ارائه نشـده و خیلی وقت‌ها در صدور قرارهای بازداشت جمعی دقت بسیار زیادی صورت نمی‌گیرد و متأسـفانه پرونده هم، چون وکیل ندارد، کسـی نیست تا به قاضی تذکر دهد، متهـم هم که از حقوق خودش مطلع نیسـت و بنابراین اینهـا همه منجر به تخلف می‌شود.

رسیدگی در دادسرای قضات به صورت محرمانه انجام می‌شود

پاک‌نیا می‌گوید: حتی اگر متهمی را بی‌دلیل بازداشـت کنند و در یک ساعت اول که بازداشت می‌شود به او حق دسترسی به وکیل ندهند و تفهیم اتهام هم به درسـتی صورت نگیرد و قاضی بدون ادله کافی کسـی را احضار کند تخلف اسـت، چه برسـد به اینکه فرد را بازداشت کنند. متأسـفانه مردم هیچ‌کدام از اینها را نمی‌دانند. پرونده تشـکیل می‌شود و کسی هم نیست که این شکایت‌ها را مطـرح کند و تعداد قضات هم بسـیار زیاد اسـت و بازرس‌هایی که نظارت می‌کنند مگر امکان نظارت بر چند پرونده را دارند؟ لذا در برخی از این تخلف‌ها که رخ می‌دهد، حقوق مردم نقض می‌شـود و کسـی نیست که به آن رسیدگی کند. متأسفانه روند پرونده‌های شکایت از قضات شفاف نیست و یکی از ایرادها هم همین است که رسـیدگی در دادسـرای قضات به صورت محرمانه انجام می‌شـود. حتی اگر قاضی محکوم شود و این محکومیت هم اعمال شود، ولی در برخی از موارد متأسـفانه آرایی که صادر می‌شـود در اختیار حتی آن کسی که شـکایت کرده هم قرار نمی‌گیرد. همچنین دسترسی به این پرونده‌ها وجود ندارد که قاضی در برابر تخلف چه دفاعی کرده است و به شاکی پرونده چیزی نمی‌گویند؛ بنابراین تخلف‌های انتظامی خیلی محرمانه رسیدگی می‌شود و این عیوب مسئله است.

این وکیل درباره اینکه آیا در قانون به لزوم شفافیت رسیدگی به پرونده تخلفات قضات ذکری وجود دارد یا نه، می‌گوید: ببینید این موضوع در قوانین خاص است؛ چون در هر حال اینها مسائل جزئی است و قانون اساسی کلیات را می‌گوید و اگر بخواهید ببینید در جزئیات آیین دادرسـی انتظامی چگونه اسـت، باید به قوانین عـادی و مصوب مجلـس مراجعه کنید و قانون اساسـی طبیعتا درباره خواص اظهارنظـر نمی‌کند و فقـط کلیات و چارچوب کلی حاکمیتـی را تعیین می‌کند. حقوق مردم را به‌طور کلی می‌گوید، اما اینکه جزئیات مثل آیین‌های دادرسـی به چه شکلی باشد، اینها در قوانین مصوب مجلس وجود دارد.

چگونه از قاضی متخلف شکایت کنیم؟

طبق ماده دو قانون آیین دادرسـی مدنی: «قضات دادگاه‌ها موظف‌انـد موافـق قوانین به دعاوی رسـیدگی کـرده، حکم مقتضی صادر یا فصـل خصومت کننـد. درصورتی‌که قوانین موضوعـه کامل یـا صریح نبوده یـا متعارض باشـند یا اصلا قانونـی در قضیه مطروحه وجود نداشـته باشـد، با اسـتناد به منابع معتبر اسـلامی یا فتاوی معتبر یـا اصول حقوقی که مغایـر با موازین شـرعی نباشـد، حکم قضیه را صـادر کنند، نمی‌تواننـد به بهانه سـکوت یا نقـض یا اجمال یـا تعارض قوانین از رسـیدگی به دعـوا و صدور حکم امتنـاع ورزند والا مستنکف از احقاق حق شناخته شده و به مجازات آن محکوم خواهند شد».

همان‌طور که ملاحظه می‌شـود، طبق این ماده حکم نهایی در دعاوی را قضات باید با توجه به قوانین موضوعه یا حسـب مورد با اسـتناد به منابع معتبر اسلامی یا فتاوی معتبر یا اصول حقوقی که مغایر با موازین شرعی نباشند، صادر کنند. در صدور این حکـم قضات مصون از خطا نیسـتند و مانند هر انسـانی ممکن اسـت دچار اشتباه یا قصوری شـوند و البته با توجه به ماهیت کار ایشان احتمال خطا بیشتر خواهد شد. قانون اساسی در اصل ۱۷۱ خود به این مسـئله پرداخته و در مواردی شخص قاضی و در مواردی دولت را مسـئول جبران خسارت دانسته و این‌چنین مقرر داشـته: «درصورتی‌که به دلیل تقصیر یا اشتباه قاضی ضرر مادی یا معنوی به کسـی وارد شود، این ضرر باید جبران شـود. اگر این ضرر به دلیل قصور قاضی باشـد، خود او مسـئول جبران خسارت است و درصورتی‌که به علت اشتباه او باشد، دولت مسئول جبران خسارت خواهد بود».

بنابراین با توجه به مواد قانونی فوق، قانون‌گذار به مناسبت شـغل قضات، مصونیت مطلق بـرای آنان در نظـر نگرفته و راه‌هایی را برای طرح شکایت از آنان در نظر گرفته است.

امـا مرجعی که افراد می‌توانند برای شـکایت از قضات به آن مراجعـه کنند، یک مرجع اختصاصی اسـت به نام «دادگاه عالـی انتظامی قضات» که در «قانـون نظارت بر رفتار قضات» پیش‌بینی شده است.

در ایـن قانـون نظارت بر نحـوه عملکرد و رفتـار قضات و رسـیدگی به تخلفات انتظامی و صلاحیـت قضائی آنها مقرر شـده است. ضمن اینکه این قانون بر همه قضاتی که به حکم رئیس قوه قضائیه به این سـمت قضائی منصوب می‌شـوند، حاکم اسـت. اموری از قبیل رسـیدگی به تخلفـات انتظامی قضات و اظهارنظر درخصوص اشتباه یا تقصیر قاضی موضوع اصل صدوهفتادویکم قانون اساسی در صلاحیت دادگاه عالی انتظامی قضات اسـت. البته در معیـت دادگاه عالی انتظامی قضـات، دادسـرا وجـود دارد که بازرسـی و کشـف تخلفات انتظامی قضـات و تعقیب انتظامی آنان در هـر مقام و مرتبه برعهده این دادسراست.

آیین رسیدگی به تخلفات انتظامی قضات

جهات قانونی برای شـروع تعقیب و رسـیدگی انتظامی به قرار زیر است:

۱- شکایت ذی‌نفع یا نماینده قانونی او

۲- اعلام رئیس قوه قضائیه

۳- اعلام رئیس دیوان عالی کشور یا دادستان کل کشور

۴- اعلام شـعبه دیوان عالی کشـور در مقام رسـیدگی به پرونده قضائی

۵- ارجاع دادگاه عالی

۶- اطلاع دادستان (هرگاه دادستان پس از بررسی ابتدایی، موارد اعلام‌شده را بی‌اساس تشخیص دهد، دستور بایگانی آن را صـادر می‌کند و در غیراین‌صورت برای رسـیدگی به یکی از دادیاران ارجاع می‌دهد).

تصمیم دادسـرا مبنی بر تعقیب کردن یا نکردن آن به نحو مقتضی به اطلاع شاکی می‌رسد.

رؤسـای دادگسـتری مراکز اسـتان‌ها موظف‌اند شـکایات انتظامی مردم در برابر قضات را دریافت کرده و پس از ثبت در دفتر مخصوص و تسـلیم رسید، به شاکی، حداقل در مدت یک هفته به دادسرای انتظامی قضات ارسال کنند.

شـاکی می‌تواند برای شـکایت یا اطلاع از رونـد پرونده، به دادسرای انتظامی قضات نیز مراجعه کند.

چنانچه دادیار در حین رسیدگی به پرونده، تخلف دیگری را کشـف کند، موظف است نسبت به آن نیز رسیدگی و اظهارنظر کند.

چنانچه عمل ارتکابی قاضی عنوان جزایی نیز داشته باشد، مدارک مربـوط جهت رسـیدگی برای مراجـع صالح قضائی ارسال می‌شود.

جدول ۴۲۷۷ • طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- چـالاک- هیدراته- متکدی ۲- نت ششـم- داروی چکاندنـی- دانشـمند ۳- پـدر سـینمای ایران لقب اوسـت- عـددی مفرد ۴- گریسـتن- معروف‌تریـن تلسـکوپ فضایی- کتـاب حضرت عیسی(ع) ۵- کتاب هندو- زندگی- همبازی لورل ۶- آژیـر خطر- چیرگی- تیری که بـا کمان اندازند ۷- اجاره‌دهنده- سـتاره دنبالـه‌دار- میمون عرب ۸- کاشـف میکروب سل- شریک- فرومایه- تکرار حرفـی ۹- زادگاه حضرت ابراهیم(ع)- نویسـنده فرانسـوی رمان انسان وحشی- خشکی‌های وسیع کره زمین ۱۰- پدر عمار- پوسـیده- هدف ۱۱- دقت زیاد در جزئیات امری- سـبزی سـالاد سرشـار از مواد معدنی- گروه ورزشـی ۱۲- نوعی طبل- ذکر حاجیان در مراسـم حج- معدن ۱۳- بله روسی- نوعـی گل کاکتـوس ۱۴- از باشـگاه‌های فوتبـال اسـپانیا- رایج و متداول- خسـیس پس نمی‌دهد ۱۵- از حروف الفبا- از نیروهای سه‌گانه ارتش- هر هفته

عمودی:

۱- از ملزومات ماهیگیری- سـازمان بین‌المللی هوانـوردی غیرنظامی- متعصب غیرمنطقی ۲- از اسـباب توزین- معادل فارسـی شـوق ۳- بانوی فرانسـوی- ته‌نشسـت- اصل هرچیـز ۴- خطاب محترمانه مردانه- الهه عشـق در اسـاطیر یونان- مشاور ۵- واحد شمارش شعر- تجهیزشده- فدایی وطن ۶- بادها- مهربـان- ویران‌کننده ۷- خاندان رسـول اکرم(ص)- معیار- زندان مسـعود سـعد سلمان ۸- شماره پرونده- شـهری در گیلان ۹- انبار اجنـاس و غلات- چاق و سـرحال- رئیس ده فراش در دوره قاجار ۱۰- رشـوه‌دادن- سوره شصت‌وپنجم قرآن- نامی دخترانه ۱۱- رهسپار- اولین رقم از سمت راست عدد- زشت ۱۲- ظرفی برای نوشیدن مایعات- ماهیت ذاتی- خوشـحالی ۱۳- مـزه خرمالو- زین و برگ اسب- شـعر کوتاه ژاپنی ۱۴- شهری صنعتی در غرب آلمان- کلیپ ۱۵- ابزار نجاری- ناگهان- لطافت

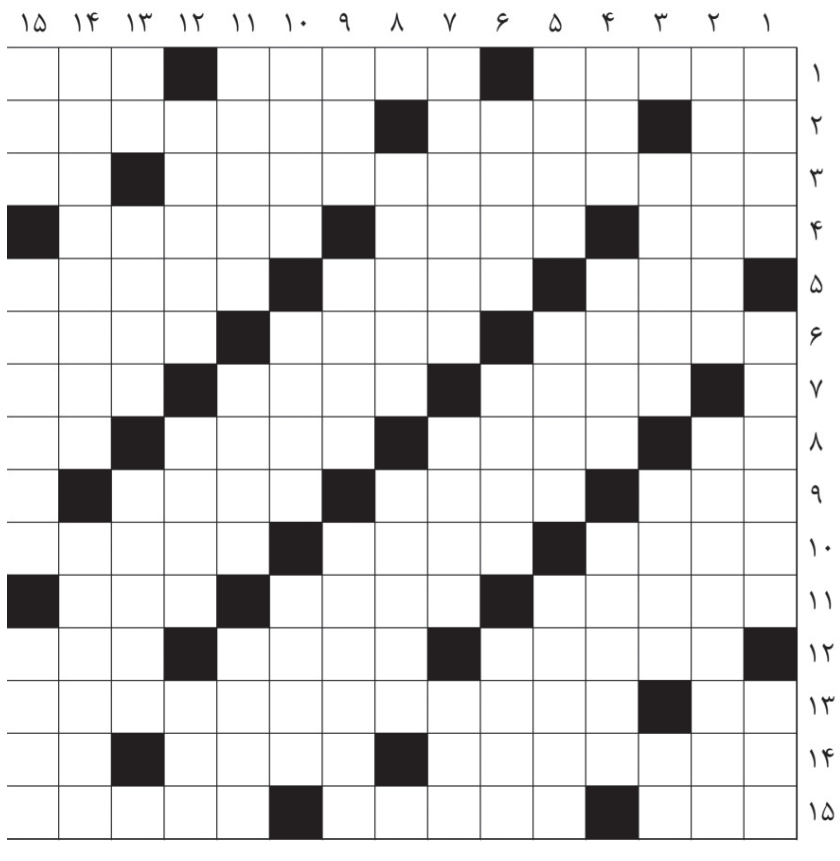

حل سودوکو سخت

۹	۱	۶	۵	۷	۸	۴	۳	۲
۸	۴	۷	۹	۳	۲	۵	۶	۱
۳	۵	۲	۶	۱	۴	۷	۸	۹
۱	۲	۳	۷	۸	۵	۹	۴	۶
۵	۸	۹	۳	۴	۶	۱	۲	۷
۶	۷	۴	۲	۹	۱	۸	۵	۳
۲	۹	۱	۸	۵	۳	۶	۷	۴
۷	۳	۵	۴	۶	۹	۲	۱	۸
۴	۶	۸	۱	۲	۷	۳	۹	۵

حل سودوکو ۳۲۷۲

۸	۲	۳	۵	۶	۱	۹	۴	۷
۶	۵	۹	۲	۷	۴	۸	۳	۱
۴	۷	۱	۳	۸	۹	۲	۵	۶
۱	۳	۴	۸	۲	۶	۷	۹	۵
۵	۹	۶	۷	۱	۳	۴	۸	۲
۷	۸	۲	۹	۴	۵	۱	۶	۳
۳	۴	۵	۱	۹	۲	۶	۷	۸
۲	۶	۸	۴	۵	۷	۳	۱	۹
۹	۱	۷	۶	۳	۸	۵	۲	۴

حل جدول ۴۲۷۶

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	س	ن	ک	ل	ا	خ	■	ا	ن	ک	م	■	ا	و	ج
۲	ف	ا	ش	ی	س	م	■	خ	ا	ل	ص	■	ق	و	ه
۳	ر	ق	ت	■	ا	و	ا	ر	■	ا	ر	ی	ا	ن	ا
۴	ه	ا	■	ه	م	د	م	■	ا	س	ف	ن	ج	■	ن
۵	■	ب	د	و	ی	■	ح	ا	د	ه	■	ب	ا	ن	ک
۶	ب	ل	و	ر	■	ک	ا	ل	ا	■	ل	و	ن	ک	ی
۷	ا	■	ر	ا	م	ی	■	م	م	ت	ن	غ	■	ی	ر
۸	ز	ر	ه	■	خ	و	د	پ	س	ن	د	■	ص	ن	م
۹	ا	م	■	م	م	ی	ز	ی	■	د	ن	ی	ا	■	ل
۱۰	ر	ا	ح	ی	ل	■	د	ا	ه	ی	■	س	ن	ک	ک
۱۱	م	ل	و	ک	■	م	ک	د	ر	■	ش	ا	ع	ر	■
۱۲	ک	■	ا	س	پ	ر	ی	■	ز	ا	ب	ل	■	س	گ
۱۳	ا	ن	ص	ر	ا	ف	■	ش	ه	و	د	■	ب	ن	ز
۱۴	ر	و	ی	■	ت	ی	پ	ا	■	ا	ه	س	ت	ک	ی
۱۵	ه	ا	ل	■	ک	ن	د	ن	■	ز	م	ه	ر	ی	ر

سودوکو سخت ۳۲۷۳

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

								۵
			۶		۱	۳		
۱		۲			۸		۷	۶
	۴	۸	۷			۳		
		۷				۹		
		۱			۲	۸	۶	
۸	۳		۹			۷		۱
	۱	۹		۲				
۴								

سودوکو ساده ۳۲۷۳

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۷			۱	۴		۳		۲
		۶	۲				۷	
		۳			۷			۴
		۸	۴	۱	۵	۶		
۱			۷		۹			۵
		۹	۳	۲	۸	۴		
۴			۸			۱		
	۳				۴	۲		
۹		۲		۵	۱			۳